

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidskriftet@legeforening.no

Populært om kosthold til gravide

Jerk W. Langer

Kost og graviditet

Sund mat til dig og dit barn. 176 s, tab, ill. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2004. Pris DDK 199 ISBN 87-17-03741-7

Kost og graviditet henvender seg til blivende mødre. Forfatterens ambisjon er å samle de nyeste forskningsresultatene på ett sted og presentere dem for gravide på en forståelig måte. Han har langt på vei lyktes med dette.

Boken inneholder 19 korte kapitler, og starter med en morsom kunnskapstest. Deretter omtales temaer som lynguide til sunne matvaner, vektøkning, appetitt, vegetarkost, tvillingsvangerskap, omega-3, vitaminer og mineraler, kosttilskudd, spiseforstyrrelser, kaffe, alkohol og matvarer som bør unngås. Det er brukt bilder, tabeller, faktaruter og sitater som gjør teksten svært leservennlig. Forfatteren er utdannet lege og er kjent som TV-doktor i Danmark. Han er godt oppdatert på fagfeltet og har samlet et relevant utvalg av referanser bakerst i boken.

En svakhet med boken er at den er skrevet for danske forhold. På mange områder er rådene annerledes enn de vi gir i Norge. I boken advares det mot å bruke tran på grunn av høyt innhold av vitamin A. Vitamin A-innholdet i norsk tran er så lavt at det uten fare kan brukes av gravide. I boken anbefales dessuten rutinemessig jerntilskudd fra graviditetsuke 20, noe man er på vei bort fra her hjemme. Videre står det at margarin ikke er beriket med vitamin D, noe den er i Norge. Melk fremheves som den beste kilden til vitamin D, og dette stemmer heller ikke for norske forhold.

Man bør også være oppmerksom på at forfatteren benytter en uvanlig formel for beregning av energibehov. Det anbefales 25,2 kcal per kilo kroppsvekt pluss 300 kcal på grunn av graviditeten. Veier kvinnen 60 kg før graviditeten, blir dette ca. 1800 kcal per dag. Statens ernæringsråd anbefaler ca. 2450 kcal til en gravid kvinne med tilsvarende vekt.

Det er positivt at boken legger større vekt på hva man faktisk bør spise under graviditeten enn hvilke matvarer som bør unngås. Jeg antar at boken kan være nyttig både for blivende mødre og for helsepersonell som møter gravide. Det beste ville likevel være å få en tilsvarende bok for norske forhold.

Christine Henriksen
Universitetet i Oslo

Intravenøs væskebehandling og ernæring

Allan Engquist, Birgitte Brandstrup
Rationel væske-, elektrolyttbehandling og ernæring
360 s, ill, tab. København: Munksgaard Danmark, 2004. Pris DKK 386 ISBN 87-628-0501-0

Dette er 2. utgave av en bok som kom ut første gang i 1980. Boken er skrevet primært for sykepleiere og leger som arbeider med pasienter som trenger intravenøs væske- og elektrolyttbehandling og ernæring. Den er

også av interesse for medisinstudenter og annet helsepersonale som har bruk for kunnskap om disse temaene.

Boken begynner med en oversikt over kroppens ulike væskevolum og deres omfang og sammensetning. Deretter kommer en oversikt over væsker til intravenøst bruk. Utvalget av væsker til intravenøst bruk er i stor grad likt i Danmark og Norge. Det redegjøres videre for væske- og elektrolyttbehov hos friske mennesker så vel som ved ulike typer sykdommer, og forfatterne gjennomgår en lang serie elektrolyttforstyrrelser som kan opptre hos pasienter og hvordan disse bør behandles. Det er likeledes gitt en grei gjennomgang av ulike typer syre-base-forstyrrelser.

Boken har kapitler om den praktiske gjennomføring av væske- og elektrolyttbehandling i en rekke kliniske situasjoner: Dehydrering, overhydrering, forskjellige typer sjokktilstander, perioperativ væskebehandling og væskebehandling ved ulike typer organsvikt (hjerte-, lunge-, nyre- og

leversvikt). Det er også omtalt væskebehandling ved en rekke medisinske tilstander med spesielle væske- og elektrolyttbehov, f.eks. diabetisk ketoacidose, binyrebarkinsuffisiens, preeklampsi, eklampsi og brannskader. Endelig er det en kort seksjon om enteral og parenteral ernæring av pasienter.

Boken har et hendig format og er lett å lese. Man kan ha den med seg som oppslagsverk i lommen. Her er mye informasjon som gis i kort, konsis form og er belagt med referanser til underliggende faglitteratur.

Boken er nyttig på den måten at den gir et rasjonelt grunnlag for å yte intravenøs væske- og elektrolyttbehandling. Utfordringen ligger så i å knytte de rasjonelle prinsippene som boken gir for væsketerapi opp til den enkelte pasients dagsaktuelle situasjon.

Boken anbefales til leger og sykepleiere som arbeider med pasienter med behov for intravenøs væskebehandling og til dem som underviser helsepersonell i disse temaene. Medisinstudenten vil ha nytte av å ha med seg boken når de skal i sykehusturnustjeneste og konfronteres med de problemene som boken tilbyr veiledning i.

Morten G. Ræder
Kirurgisk divisjon
Ullevål universitetssykehus

For barn om multipel sklerose

Barbro Ernemo
Mai-Elins mamma har MS
49 s, ill. Oslo: Serono Nordic, 2004. Pris NOK 70 ISBN 82-303-0155-7

Dette er skrevet for barn hvor mor eller far (eller en annen barnet kjenner) har multipel sklerose. Mai-Elins mamma har fått sykdommen, og gjennom fortellingen om henne får

man en kortfattet innføring i årsaker, symptomer og behandling. Illustrasjonene gir assosiasjoner til kjente barnebokfigurer.

Kanskje er dette noe av problemet med boken? Når målgruppen er barn, må man først definere hvilken aldersgruppe man satser på. Helt små barn kjenner igjen figurene, men er nok for små til å ha forutset-

ninger for å forstå teksten som noe annet enn en historie. For dem er mammas eller pappas sykdom noe som er der – forklaringer om årsaker, symptomer etc. blir uvesentlig. For større barn er teksten lett forståelig, men disse vil kanskje synes at illustrasjonen er barnslige og teksten for overfladisk? Min egen åtteåring syntes det var morsomt at mamma fikk en «småbarnsbok» i posten, og kikket på den med interesse. Det var ingen tvil om at innholdet var lett forståelig, men hva så? Behovet for å «forstå» mekanismene bak sykdommen var åpenbart ikke til stede – og jeg vil tro hun er representativ for aldersgruppen.

Gjennomgående er språket enkelt og lettfattelig, men noe glipper. Verken urin eller infeksjon er vanlige begreper for barn, det skulle vært brukt andre ord.

La likevel ikke dette overskygge det prisverdige i at noen har tatt initiativ til lettfattelig informasjon om sykdommen for barn – noe tilsvarende finnes så vidt jeg vet ikke per i dag. Tilbakemeldinger fra pasientene vil vise om boken er nyttig. Jeg akter – trass i mine betenkeligheter – å anbefale boken til mine pasienter som sliter med å gi informasjon til barna.

Elisabeth Gulowsen Celius

Nevrologisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Statistikk – morsomt og forståelig!

Gunnar G. Løvås

Statistikk for universiteter og høyskoler

2. utg. 489 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2004. Pris NOK 469

ISBN 82-15-00224-2

La det være sagt med en gang – dette er ikke en lærebok i medisinsk statistikk. Derimot er det en usedvanlig god innføring i elementær statistikk for en som er interessert i noe mer enn en «kokebok».

Forfatteren sier

i forordet at han har skrevet boken fordi han synes statistikk er et nyttig og spennende fag, og han lykkes godt i å bringe sin entusiasme videre til leseren. Faget presenteres på en slik måte at man ikke kan unngå å oppdage at statistikk både er morsomt og nyttig – og mulig å forstå.

Utover en innledning som dekker viktige begreper og beskrivende statistikk utgjør fire av kapitlene det Løvås har valgt å kalle fagets kjerne: Sannsynlighetsregning, stokastiske variabler, sannsynlighetsmodeller (fordelinger) og estimering og hypotesetesting. Det meste av stoffet, kanskje

med unntak av introduksjonen til hypotesetesting, er fremstilt enkelt og forståelig.

Løvås bruker en rekke allmenne eksempler og evner å få leseren med på å fortolke data. Siste del av boken dekker regresjon og forskjellige standardmetoder til sammenlikning av grupper; t-tester, variansanalyse, ikke-parametriske metoder og analyse av krystabeller. Kvalitetsstyring og simulering er også inkludert.

Stoffet presenteres ryddig – med gode illustrasjoner, bokser med hovedbudskap, et begrenset antall formler, oppsummeringer i slutten av hvert kapittel og et stort antall regneoppgaver. I tillegg vises kommandoer og utskrifter fra tre alminnelig brukte programmer; Excel, Minitab og SPSS.

Er altså dette den statistikkboken man skal velge? Det avhenger av hva man ønsker å lære – i generell statistikk er den svært god. Samtidig er en av dens svakheter at den ikke er knyttet opp mot anvendelse i et bestemt fagområde. For dette forum er forfatterens mangel på innsikt i medisinsk forskning og fraværet av relevante eksempler for lesere med medisinsk bakgrunn et minus. Det forhindrer ikke at medisinerne som ønsker å lære grunnleggende statistikk vil kunne ha stor nytte av boken. For lesere som virkelig vil forstå statistikk er den et utmerket supplement til lærebøker med fokus på medisinsk forskningsmetode.

Eva Skovlund

Avdeling for statistikk
Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo